

Sammandrag

Utgivare

Nationella centret för utbildningsutvärdering

Publikation

Smidigt vidare – En fungerande studiegång från yrkesutbildning till yrkeshögskola samt samarbetet mellan utbildningsstadierna [Liikettä niveliin – Ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakouluun johtavien opintopolkujen ja koulutusasteiden yhteistyön toimivuus]

Författare:

Veijo Hintsanen, Kari Juntunen, Arja Kukkonen, Veli-Matti Lamppu, Petri Lempinen, Susanna Niinistö-Sivuranta, Rut Nordlund-Spiiby, Jarmo Paloniemi, Jussi-Pekka Rode, Jani Goman, Risto Hietala, Tuula Pirinen & Hannele Seppälä

Syftet med utvärderingen var att ta fram information om hur väl studiegången från yrkesutbildning till yrkeshögskoleutbildning fungerade. Utvärderingen riktades på handledningen och förberedningen inför yrkeshögskolestudier i den yrkesinriktade utbildningen, antagningen av studerande ur de yrkesstuderandes perspektiv, studerandenas färdigheter för studier och lärande, organiseringen och handledningen av studierna på yrkeshögskolorna och förfarandena för identifiering och tillgodoräkande av tidigare kunskaper. Man tog också fram information om samarbetet mellan yrkeshögskolorna och yrkesutbildningsanordnarna när det gäller uppläggningsen av utbildningskarriärer, utvecklingen och anordnandet av utbildningen samt utvecklingen av arbetslivet. Målgruppen för utvärderingen bestod av anordnare av examensinriktad yrkesutbildning (N=151) och yrkeshögskolor (N=25). Utvärderingsmaterialet utgjordes av en enkät som riktades till yrkesutbildningsanordnarna och yrkeshögskolorna i målgruppen. Dessutom gjorde utvärderingsgruppen fokusgruppsintervjuer med studerande och personal inom yrkesutbildningen och yrkeshögskolorna samt representanter för arbetslivet.

Inom den yrkesinriktade utbildningen förverkligas handledning för fortsatta studier som handledning i kontinuerlig form, kombinationsexamen, utbildningsanordnarens egen förberedande utbildning och möjlighet att genomföra yrkeshögskolestudier. Inom utbildningen för yrkesinriktad grundexamen var alternativet som möjliggör en

kombinationsexamen den vanligaste verksamhetsmodellen näst efter handledning i kontinuerlig form. Däremot är tillgången till handledning för fortsatta studier knapp inom läroavtalsutbildning och utbildning med fristående examen. Detsamma gäller den yrkesinriktade tilläggsutbildningen. Handledningen för fortsatta studier bör förbättras inom den yrkesinriktade utbildningen. Till detta hör speciellt att förtydliga och systematisera modellerna för rådgivning hos utbildningsanordnarna samt att förbättra kvaliteten på handledningen och att säkerställa att den fungerar. Dessutom bör tillgången till handledning och inpassningen av den under studierna utvecklas. Enligt studerandena behövs det redan i ett tidigare skede mer information om och handledning för fortsatta studier.

Bilden av studerandeantagningen till yrkeshögskolorna är fortfarande oklar för studerandena och det behövs arbete för att förtydliga antagningskriterierna. En positiv utveckling har redan börjat genom att utmaningarna i den yrkesinriktade studiegången har identifierats och rekommendationer för yrkeshögskolornas studerandeantagning har setts över. Dessutom har det införts ett nationellt ansökningssystem. Studiestigarna i den öppna yrkeshögskolan och smidiga övergångar från yrkesutbildning på andra stadiet till yrkeshögskola försnabbar övergången till fortsatta studier. Med tanke på utvecklingen av lärandekompetenserna hos studeranden som på andra stadiet väljer högskolestudier är det viktigt att uppmärksamhet fästs vid hanteringen av faktastoff och att färdigheterna för fortsatta studier tas upp vid sidan av arbetslivsfärdighet vid handledningen. Yrkeshögskolornas kompetensorientering möjliggör redan validering och tillgodoräknande av tidigare inhämtade kunskaper, men denna process behöver skärmas ytterligare med tydligare koncept och kriterier enligt examina.

Yrkesutbildningsanordnarna och yrkeshögskolorna samarbetar i fråga om informationen om yrkeshögskolestudier, men övergångs- och karriärsarbetet överlag är inte speciellt omfattande och därför bör parterna på bägge stadierna satsa på att utveckla det. I fråga om planeringen och genomförandet av utbildning och undervisning anser parterna på bägge utbildningsstadierna att de viktigaste samarbetsformerna anknyter till möjliggörande av yrkeshögskolestudier, validering och tillgodoräknande av tidigare inhämtade kunskaper, organisering av lärandemiljöer och marknadsföring av utbildningen. Samarbete inom utveckling av utbildningen ses också som viktig. Trots detta förekommer det endast litet samarbete inom utbildning och undervisning. Det behövs en tydlig strategisk ambition för att öka samarbetet mellan yrkeshögskolorna och yrkesutbildningsanordnarna. Viljan för samarbete finns nog, men målen saknas eller är otydliga.

Samarbetet för utveckling av arbetslivet är för närvarande inte speciellt omfattande mellan utbildningsstadierna, trots att båda anser det vara viktigt. De viktigaste samarbetsformerna är prognostisering av kompetens- och utbildningsbehoven, regional utveckling och olika projekt med anknytning till arbetslivets utveckling. Samarbetet bygger ändå mera på personliga kontakter eller samarbete med enskilda företag än på att de som tillhandahåller utbildningen skulle bedriva gemensam strategisk verksamhet för utveckling av arbets- och näringslivet i regionen.

När ekonomin är trängd är det viktigt att resurserna riktas rätt. Insikten om studiehandledningens avgörande roll är en nyckel till intensivare samarbete och bättre verksamhetsresultat. Bättre samarbete och tydlig identifiering av utmaningarna vid övergångsskedet gör att personalens kompetens ökar, studiegången kan påskyndas och kompetensen kan utnyttjas fullt ut. Att övergångsskedet löper smidigt spelar en avgörande roll för den nationella konkurrenskraften. Utvärderingsgruppens rekommendationer för utvecklingsåtgärder presenteras i kapitel 6 i rapporten.

Nyckelord

Yrkesinriktad utbildning, yrkeshögskola, övergångsskede, studiegång, studiestigar inom yrkesutbildning, handledning, studerandeantagning, studiefärdigheter, validering och tillgodoräknande av tidigare inhämtad kunskap, arbetslivssamarbete